

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce Inkluzivní (speciální) pedagogika

1. Vývoj v přístupech ke vzdělávání lidí s postižením/znevýhodněním od segregace k inkluzi – rozdíly v podmínkách vzdělávání.
2. Školský zákon a navazující vyhlášky v platném znění – ve vztahu ke vzdělávání žáků se SVP.
3. Pedagogicko-psychologické poradenské služby (školní poradenská pracoviště, specializovaná poradenská zařízení, preventivně výchovná zařízení), legislativní rámec – v platném znění.
4. Systém kurikulárních dokumentů (RVP, dvě úrovně RVP).
5. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (charakteristika RVP ZV, klíčové kompetence, vzdělávací oblasti, průřezová témata)
6. ŠVP ZV (žák se speciálními vzdělávacími potřebami – klasifikace, charakteristika jednotlivých druhů)
7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu (podmínky pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením, základní škola, individuální vzdělávací plán, asistent pedagoga, podpůrná opatření)
8. Multikulturní výchova a vzdělání (evropská dimenze ve vzdělání, současný přístup k řešení otázek multikulturní výchovy a vzdělávání)
9. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním (definice sociokulturního znevýhodnění, strategie ve vzdělávání minorit se zaměřením na romské etnikum)
10. Komplexní přístup k osobám se SVP – ucelená rehabilitace (charakteristika jednotlivých složek), mezioborová spolupráce.
11. Raná intervence (pojetí, cíl, úkoly, organizace služeb, týmová práce, spolupráce s rodinou).
12. Rodina dítěte/žáka se speciálními potřebami – nejlepší zájem dítěte.
13. Předprofesní a profesní příprava, kariérové poradenství, specifika u jedinců se SVP.
14. Speciálně pedagogická diagnostika (pojetí, diagnostika v raném a předškolním věku, diagnostika školní zralosti, přehled základních diagnostických metod ve speciálně pedagogické diagnostice, hlavní oblasti speciálně pedagogické diagnostiky).
15. Oftalmopedie (pojetí oboru, vymezení zrakového postižení). Základní patologie zraku v dětském a dospělém věku. Projevy zrakových vad a zrakového postižení.
16. Vývoj zrakového vnímání a přístup k informacím osob s postižením zraku.
17. Poradenství a edukace osob se zrakovým postižením (poradenství dle věkových skupin, školy pro zrakově postižené, společné vzdělávání, raná péče, služby sociální rehabilitace.

18. Surdopedie Význam sluchu, stavba ucha, etiologie sluchového postižení, faktory negativně ovlivňující vývoj sluchového analyzátoru, klasifikace sluchového postižení, metody vyšetření sluchu. Kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením.
19. Komunikační systémy osob se sluchovým postižením Audio-orální komunikační systémy a vizuálně-motorické komunikační systémy. Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob.
20. Možnosti poradenství a vzdělávání u dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením. Raná péče. Speciálně pedagogická centra pro sluchově postižené. Vzdělávací systém v ČR, legislativa.
21. Logopedie (komunikace, narušená komunikační schopnost a její klasifikace, charakteristika forem narušené komunikační schopnosti – vymezení, etiologie, symptomatologie, podpora a vzdělávání osob s narušenou komunikační schopností).
22. Sekundární poruchy komunikace (pojetí, specifika komunikační schopnosti dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami).
23. Alternativní a augmentativní komunikace (charakteristika AAK, cílová skupina uživatelů, charakteristika systémů a pomůcek aplikovaných v naší praxi).
24. Somatopedie (pojetí, klasifikace, charakteristika vybraných druhů tělesného postižení, výuka žáků s tělesným postižením na základní škole)
25. Mozková obrna (charakteristika MO, formy MO, MO jako kombinované postižení)
26. Chronické nemoci a jejich vliv na edukaci a profesní přípravu jedinců (epilepsie, alergie a astmatická onemocnění)
27. Terapie ve speciálně pedagogické péči (terapie, hipoterapie, canisterapie, arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie ad.)
28. Psychopedie (pojetí, etiologie, klasifikace, charakteristika jednotlivých stupňů, edukace dětí/žáků s mentálním postižením, předprofesní a profesní příprava)
29. Školy pro žáky s mentálním postižením (charakteristika jednotlivých typů škol)
30. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální (Díl I. Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením)
31. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální (Díl II. Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami)
32. Etopedie – odlišnosti cílové skupiny etopedie od ostatních speciálněpedagogických disciplín, přístupy k dětem s poruchami chování, porucha emocí a chování v kontextu vzdělávání a speciálních vzdělávacích (edukačních) potřeb, systém školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče.
33. Poruchy chování – klasifikace poruch chování, definice poruchy chování, etiologické zdroje poruch chování.

34. Patologické závislosti (pojetí, drogová závislost, závislost na alkoholu, tabakismus, závislost na hracích automatech – klasifikace diagnostická kritéria).
35. Patopsychologie – etiologie a patogeneze duševních poruch a k popisu a klasifikaci psychických poruch v oblasti vědomí, kognitivních procesů, paměti a pozornosti, emotivity, inteligence, vůle, pudů, jednání, motivace a osobnosti
36. Základní terminologie a vymezení zdraví a jeho determinanty (kardiovaskulární onemocnění, nádorová onemocnění, diabetes mellitus, alergie, epilepsie, neurózy v dětském věku)

Literatura

- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. *Specifika ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v inkluzivním prostředí základní školy*. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6646-5.
- BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M. et al. *Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu*. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6678-6.
- BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., VÍTKOVÁ, M. et al. *Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-237-6.
- BARTOŇOVÁ, M., OPATŘILOVÁ, D., VÍTKOVÁ, M. *Přístupy k dětem a mládeži se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním mimo školu*. Brno: Paido, 2013. ISBN 978-80-7513-242-0.
- BAZALOVÁ, B. *Dítě s mentálním postižením a podpora jeho vývoje*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0693-4.
- BOČKOVÁ, B. *Podpora žáků se specificky narušeným vývojem řeči*. Brno: MU, 2011. ISBN 978-80-210-5609-1.
- BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Rozvoj komunikačních kompetencí u dětí předškolního věku*. Brno: MU. 2007. 1. vyd. ISBN 978-80-210-4454-8.
- BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Komunikace dětí v předškolním věku*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3008-0.
- BYTEŠNÍKOVÁ, I., HORÁKOVÁ, R., KLENKOVÁ, J. (2007). *Logopedie & surdopedie: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido.
- ČERNÁ, M. a kol. *Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. Praha: Karolinum. 2015
- ČERVENKA, K. *Sud, který nemá dno? Potřeby dětí s poruchami emocí a chování očima výchovných profesionálů*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 139 s. ISBN 978-80-210-8138-3.
- DRŠATA, J., HAVLÍK, R. a kolektiv autorů. *Foniatric – Sluch*. Havlíčkův Brod: Tobiáš. 2016
- FIALOVÁ, I., OPATŘILOVÁ, D., PROCHÁZKOVÁ, L. *Somatopedie*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-233-8.
- FINKOVÁ, Dita, Libuše LUDÍKOVÁ a Veronika RŮŽIČKOVÁ. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 158 s. ISBN 9788024418575.
- HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení. Úvod do surdopedie*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0084-0.
- JANKOVSKÝ, J. *Ucelená rehabilitace dětí s tělesným a kombinovaným postižením: somatopedická a psychologická hlediska*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-7254-730-5.

- KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.
- KLENKOVÁ, J., BOČKOVÁ, B., BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Kapitoly pro studenty logopedie*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-229-1.
- KOPEČNÝ, P. *Logopedická intervence u osob se zdravotním postižením ve věku mladé dospělosti*. Brno: MU, 2014. ISBN 978-80-210-7339-5.
- KRAHULCOVÁ, B. *Komunikační systémy sluchově postižených*. Praha: Beakra, 2014.
- KRAUS, J. a kol. *Dětská mozková obrna*. Praha: Grada, Avicenum, 2004, 343 s. ISBN 80-247-1018-8.
- KVĚTOŇOVÁ, L., STRNADOVÁ, I., HÁJKOVÁ, V. *Cesty k inkluzi*. Praha: UK, 2012. ISBN 978-80-246-2086-2.
- LECHTA, V. *Symptomatické poruchy řeči*. Praha: Portál, 2008, 191 s. ISBN 978-80-7367-433-5.
- LECHTA, V. a kol. *Inkluzivní pedagogika*. Praha: Portál, 2016.
- MICHALÍK, J. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál, 2011.
- MONATOVÁ, L. *Speciálně pedagogická diagnostika z hlediska vývoje dětí*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-86-9.
- MŮHLPACHR, P. *Sociální patologie*. Brno: MU, 2001. ISBN 80-210-2511-5.
- MÜLLER, O. *Dítě se speciálními vzdělávacími potřebami*. Olomouc: UP, 2001. ISBN 80244-0231-9.
- MÜLLER, O. *Terapie ve speciální pedagogice*. 2. přepracované vydání. Olomouc: 2014. ISBN 978-80-247-4172-7.
- NOVOSAD, L. *Základy speciálního poradenství*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-197-5.
- OPATŘILOVÁ, D. *Edukace osob s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami*. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6221-4.
- OPATŘILOVÁ, D., ZÁMEČNÍKOVÁ, D. *Předprofesní a profesní příprava zdravotně postižených*. Brno: MU 2005. ISBN 80-210-3718-0.
- OPATŘILOVÁ, D., ZÁMEČNÍKOVÁ, D. *Možnosti speciálně pedagogické podpory u osob s hybným postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4575-0.
- OŠLEJŠKOVÁ, H., VÍTKOVÁ, M. et al. *Východiska, podmínky a strategie ve vzdělávání žáků s těžkým postižením na základní škole speciální*. Brno: MU, 2013. ISBN 978-80-210-6673-1.
- PIPEKOVÁ, J. et al. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2010, 3., přepracované a rozšířené vydání. ISBN 978-80-7315-198-0.
- PROCHÁZKOVÁ, L. *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením – současné trendy v České republice a zahraničí*. Brno: MU, 2014. ISBN 978-80-210-7607-5.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.
- PŘINOSILOVÁ, D. *Diagnostika ve speciální pedagogice*. Texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-142-3.
- PUGNEROVÁ, M. a J. KVINTOVÁ. *Přehled poruch psychického vývoje*. Vydání 1. Praha: Grada, 2016. 293 stran. ISBN 9788024754529.
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Edited by Kateřina Smolíková. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004. ISBN 8087000005.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. (Se změnami provedenými k 1.9.2007) Edited by Jaroslav Jeřábek - Jan Tupý. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. ISBN 8087000021.
- Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální*. Edited by Jaroslav Jeřábek - Jan Tupý. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2008. ISBN 978-80-87000-25-0.

- RÖDEROVÁ, P., PAVLOVSKÁ, M., VRUBEL, M. *Metodika práce s třídním kolektivem v inkluzivní třídě se zaměřením na žáky se zrakovým postižením*. Metodická příručka. Dostupné na [www.https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/1971](http://www.munispace.muni.cz/library/catalog/book/1971)
- RÖDEROVÁ, P. *Speciálněpedagogická diagnostika oftalmopedická*. Metodické texty k projektu MUNI 4.0. Pedagogická fakulta, studijní program Logopedie (Bc.). 2020. ISBN 978-80-210-9590-8. Dostupné na [www: https://munispace.muni.cz/lib](https://munispace.muni.cz/lib)
- VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Vydání první. Praha: Portál, 2014. 815 stran. ISBN 9788026206965
- VALENTA, M. a kol. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: UP, 2003. ISBN 80-244-0698-5.
- VALENTA, M. *Psychopedie. Teoretické základy a metodika*. Praha: Parta, 2007. ISBN: 978-80-7320-099-2.
- VÍTKOVÁ, M. *Somatopedie*. Distanční studijní text. Opava: 2019. ISBN 978-80-7510-340-6
- VÍTKOVÁ, M. *Somatopedické aspekty*. 2. přepracované a rozšířené vydání. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-134-0.
- VOJTOVÁ, V. *Úvod do etopedie*. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-80-7315-155-9.
- VOJTOVÁ, V. *Inkluzivní vzdělávání žáků v riziku a s poruchami chování jako perspektiva kvality života v dospělosti*. Brno : MU, 2010, 332 s. ISBN 978-80-210-5159-1.
- VOTAVA, J. a kol. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: UK, 2003. ISBN 80-246-0708.
- ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*. Praha. Portál. 2003 ISBN 80 -7178-800-7.